

The Big Squeeze II: Other Stuff

ב גופא: יִכְבְּשִׁים שְׁסַחֲטָן, אָמַר רַב: לְגוּפָן – מוֹתֵר, לְמִימֵיהֶן – פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. וְשִׁלְקוֹת, בֵּין לְגוּפָן בֵּין לְמִימֵיהֶן – מוֹתֵר. וְשִׁמוּאֵל אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, לְגוּפָן – מוֹתֵר, לְמִימֵיהֶן – פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. יִרְבִּי יוֹחֲנָן אָמַר: אֶחָד כְּבָשִׁים וְאֶחָד שְׁלָקוֹת, לְגוּפָן – מוֹתֵר, לְמִימֵיהֶן – חַיִּיב חֲטָאֵת.

Source 1: גמרא שבת דף קמ"ה עמוד א'

אָמַר רַב חֲזִיא בַר אֲשִׁי אָמַר רַב: דְּבַר תּוֹרָה – אֵינוֹ חַיִּיב אֶלָּא עַל דְּרִיסַת זֵיתִים וְעֻנְבִים בְּלֶבֶד. וְכֵן תְּנִי דְבֵי מְנָשָׁה: דְּבַר תּוֹרָה – אֵינוֹ חַיִּיב אֶלָּא עַל דְּרִיסַת זֵיתִים וְעֻנְבִים בְּלֶבֶד.

א **משנה** יבית שמאי אומרים: מעבירין מעל השלחן עצמות וקליפין, ובית הלל אומרים: מסלק את הטבילא כולה ומנערה. מעבירין מלפני השלחן פירורין פחות מכזית, ושער של אפונין, ושער עדשים – מפני שהוא מאכל בהמה. ספוג, אם יש לו עור בית אחיזה – מקנחין בו, ואם לאו – אין מקנחין בו.

Source 2: גמרא שבת דף קמ"ג עמוד א'

אֵימָא סִיפָא: סְפוּג, אִם יֵשׁ לוֹ בֵּית אַחִיזָה – מְקַנְחִין בּוֹ, וְאִם לֹא – אֵין מְקַנְחִין בּוֹ. אֶתְמַן לְרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר "דְּבַר שְׂאִין מִתְכַּוֵּין – אָסוּר!" – בְּהָא אֶפִּילוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן מוֹדָה, וְדַאבְּנֵי וְרַבָּא דְאָמְרֵי תְרַוּוּיָהּ: מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּפָסִיק רִישֵׁיהּ וְלֹא יָמוּת.

Source 3: רמב"ם הלכות שבת

יא המכבס בגדים-הרי הוא תולדות מלבן ונתב. והוא חוט את הפגד עד שיוציא המים שבו- הרי זה מכבס ונתב, שהסחיטה מצרכי כבוס היא, כמו שהתגסה מצרכי הכבוס. ואין סחיטה בשער" והוא הדין לעור" שאין חבין על סחיטתו.

זמנים, הלכות שבת פכ"א

יג כבשין ע"י ושלקות ע"י שסחטם, אם לרבה גופם ע"י – מתר; ואם להוציא מימיהם – אסור. ואין מרסקין ע"י את השלג ע"י שזיבבו מימיו; אבל מרסק הוא לתוף הקצרה או לתוף הכוס.

Source 4: ערוך השלחן אורח חיים

הלכות שבת סימן שב

ז מלסחט כבשים (פרוש, פרות ומיני ירקות המנחים בחמץ ובמלח כדי שלא ירקבו) (כג) ושלקות, (כד) אם לגופם, שאינו צריך למים ואינו סוחטן (כה) אלא לתקנם לאכילה, אפלו סוחט (כו) לתוך קערה שאין בה אכל, מתר, ואם צריך למימיהן, מתר לסחט (כז) לתוך קדרה (כח) שיש בה (י) אכל, אכל אם אין בה אכל (כט) יאסור. ח הסוחט (לא) דג לצירו, דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהן:

טז יאסור (מד) *להדק מוכין בפי פה שיש בו משקין, משום (יח) סחיטה: יז (מה) *הספוג (מו) אין מקנחין בו (מז) אלא אם כן יש בו בית-אחיהו, גזרה (מח) שמא (יט) יסחט:

משנה ברורה

- 1 ז (כג) ושלקות. הינו (כט) נרק וכיצא, ששלקו קדם השבת ונשארו מימיהן בהן: (כד) אם לגופן. רוצה לומר, שסוחטן (ל) ממשקה הצף עליהן והנבלע בהן כדי לתקן גופם לאכילה לבד ואין צריך למימיהן, כמו שדרך לסחט הנרק שקורין שאלאטי"ן לאחר ששרו אותן במים, לכן איננו בכלל מפרק כלל, ואף סוחט לתוך הקערה ואין המשקה הולך לאבוד, מכל מקום כיון שאינו מכון בשביל המשקה איננו בכלל מלאכה, (לא) ובזיתים וענבים אסור בכל גווי, משום דרב העולם סוחטין אותן למימיהן: (כה) אלא וכו'. והוא הדין דמתר לסחט לאקשי"ן משמן הנבלע בהן, אם הוא עושה משום שאין יכול לאכלן משום שמן הרבה שבהן, כן כתב בדרישה, ובחיי אדם מקל מטעם אחר, דשמן שמפרישו הוי גס-בן אכל, והוי כמפריד אכל מאכל: (כו) לתוך קערה וכו'. ודוקא לצורך שבת, אכל אסור לסחט בכל גווי לצורך מוצאי-שבת [גמרא]: (כז) לתוך קדרה וכו'. דלא גרע מאשכול דמתר, וכנ"ל בסעיף ד:
- (כט) אסור. ואף-על-גב דשאר פרות מתר לסחט אפלו למימיהן, וכנ"ל בסעיף א, שאני התם שאין שם משקה על מפרות והוי כמפריד אכל מאכל, מה שאין כן הכא דהיה שם משקה עליו מקדם שנבלע וישך בו שם סחיטה, ומכל מקום חייב חטאת ליכא לדעה זו, דסבידא לה, דכרתורה אינו חיב אלא על סחיטת זיתים וענבים בלבד, וכמו שכתוב בריש הסימן:
- 20 טז (מד) להדק. ומירי (מו) כשהם לחין מן המשקין שבתוך הכלי, ואפלו (מו) הם צשויין לכך נמי אסור, משום דבהדיק המוכין נכל דבר רך, כגון צמר-גפן ומטלית וכיצא בהן בתוך פי הפך בא לידי סחיטה, שהיא תולדת לבון, וכנ"ל. (מח) ואפלו להסוברים דבשאר משקין חוץ ממים אין בו משום מלבן, מכל מקום אסור, שיוצא המשקה הבלוע בו ונופל לתוך הפך, והוי בכלל דישה כמו סוחט זיתים וענבים, ואף שאינו מתכונן לזה, (מט) מכל מקום פסיק רישא הוא:
- 25 (מח) שמא יסחט. כתב בבאור הגר"א שטעות-סופר הוא וצריך לומר 'משום סחיטה', דהא אמרינן בגמרא דפסיק רישא הוא, משום דאי אפשר שלא יסחט כשאוחזו באצבעותיו בלי עור בית-אחיהו, וכן כתב הפגן-אברהם:
- 30

Source 5:
From The
39
Melachos
by Rabbi
Dovid
Ribiat

e) **Why wet cloth is different from Kevashim**

According to Tosafist (*Kesubos:6a*) and many other commentaries (see H below), squeezing a wet cloth or sponge to expel dirty water or colored wine is forbidden under Mefarek. In some cases, the act of squeezing can be Mefarek M'deoraisa (e.g. if the absorbed liquid is desired). They maintain this view, even though it could be reasoned that wet fabric is similar to Kevashim, as it is not a class of fruits to which S'chitah applies, and moreover, the absorbed liquid is not natural to the cloth.^{97a} Saturated fabrics are unlike Kevashim according to both views stated above (d) for the following reasons:

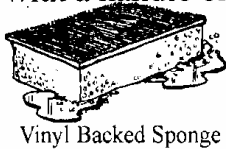
- **1: Unlike Kevashim, liquids that became absorbed into a cloth retain their "drink" status.**
- **2: Absorbing liquids is one of the functional uses of a cloth.**

e) **Washing dishes with a sponge or washcloth**

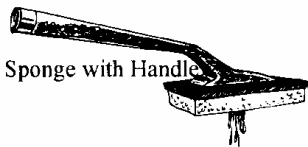
One may not use a sponge or cloth for washing dishes on Shabbos or Yom Tov because the scrubbing exerts pressure on the sponge, and inevitably causes the absorbed water to be squeezed out. Even gentle wiping (e.g. when slowly wiping a counter or table top) is forbidden to be done with a wet sponge, because the need to grip the sponge while wiping will inevitably cause S'chitah at the point where one's fingers grasp the soft sponge material.¹²⁰

e-1) **A sponge made with a handle or vinyl backing**

It is forbidden to wash dishes with a sponge even if the sponge is fashioned with a handle or a vinyl backing.¹²¹ The pressure of scrubbing inevitably causes the absorbed liquid to become extracted from the sponge, which is an act of S'chitah, the Toldah of Dosh. (Causing any Melocho consequence to occur inevitably is prohibited under the principle of *P'sik Reisha*, see SECTION TWO, Chapter II; A.)

Vinyl Backed Sponge

Sponge with Handle

Notwithstanding the above, there is a Halachic distinction between a sponge *with a handle*, and one without. While vigorous rubbing or scrubbing is forbidden with any sponge, *gentle wiping* is permitted with a wet sponge *held by a handle* or even a *vinyl backing*. Gentle wiping is permitted because there is no need to grip the delicate wet sponge material during the wiping, hence there is no certainty that squeezing will occur.¹²²

e-3) Scrubbing dishes with a sponge or cloth underwater

One may not wash dishes with a sponge or cloth, even if the scrubbing is done while the sponge is completely submerged, e.g. the dishes are being scrubbed in a tub of water. The fact that water squeezed from the sponge is instantly reabsorbed does not revoke the initial act of S'chitah.¹²⁴

f) Washing with a bottle brush

Brushes whose fibers are dense and soft may not be used for scrubbing when wet, as they are subject to S'chitah.¹²⁵ However, if the bristles are of *stiff, synthetic material* and are *sparse enough* not to hold water, then brushing is permitted. The same is true of plastic-mesh or wire-mesh pads whose fibers or coils are thin and whose netting is widely spaced.¹²⁶

1: Why S'chitah does not apply with very stiff brushes

S'chitah does not apply in these cases, because by definition, S'chitah can only occur when an absorbed liquid is extracted from a solid. If the liquid was merely trapped, but never truly absorbed (as is the case with widely spaced bristle brushes and fiber-mesh pads) then the removal of the liquid is not an act of S'chitah, but is more comparable to an act of pouring, which is not a Melocho.¹²⁷

2: If the bristles and fibers are soft and dense

However, if the bristles, fibers, etc. are closely packed, they become Halachically identical to sponges and fabric cloths and may not be used.

➤ Example:

One may not wash or wipe a surface with steel wool. (Also see Me-machaik regarding restrictions on dry steel wool.)¹²⁸

3: Measuring the absorption of brushes and pads

One can easily test a brush or plastic pad by immersing it in water before Shabbos and observing whether water drains out readily as it is removed. If the water drains out quickly, using the brush or pad is permitted. (One need not be concerned about residual droplets that cling naturally to the bristles and fibers. This is not a sign of absorption, but is merely characteristic of what occurs to wet glass or any wet non-absorbent surface due to surface tension).¹²⁹

Source 6: שמירת שבת כחלכתה פרק י"ד

הניגוב בשבת וביו"ט

כ. מותר לנגב את הגוף וגם את השערות (טו), אבל אסור לסחוט את השערות (סה) שלא בדרך ניגוב (טו). ובמקום צער מותר לחכך בשערות הרטובות, ואין לאסור משום סחיטת המים מהן (טו), וראה להלן סעיף מב.

ולדעת הגרש"ז אויערבך שליט"א י"ל

עוד דבכה"ג שהמים הנסחטים הולכים לאיבוד, ושריגן בכה"ג לסחוט כבשים ושלקות לגופן (עיין סי' שכ סע' ז), אף כי לרבי יוחנן אי סחיט למימיהן חייב הטאת (ועיין ח"א כלל יד סי' ה), וא"כ כל שכן הכא דאין סחיטה בשער דאורייתא, וגם איסור דרבנן לא נזכר מפורש בש"ס (ועיין קהילת יו"ט על זכת"מ סי' כו ס"ק י), מסתבר דשפיר שרי, אם המים הנסחטים נבלעים מיד בתוך המגבת ואינם נראים בעין. ועכ"פ כשאין בשערות מים מרובים, שיהא אפשר לסוחטם מהמגבת פשיטא דיש להתיר;

Source 7: אגרות משה אורח חיים חלק א'

סימן קיב

לנקות שנים בשבת ויו"ט

ובדבר לנקות שנים בשבת ויו"ט עם טוט פעיסט פשוט שאסור שהוא ממחק. ובלא טוט פעיסט בהבראש המיוחד לזה מותר שהוא כמו רחיצת שאר אבר אחד אבל ישטוף רק בצונן. ואת הבראש טוב שלא ללחלח במים קודם הניקוי מחשש סחיטה בשער. ואחר הניקוי לא ירחץ את הבראש אף שלא בשפשוף שאין שם סחיטה משום שאין לו צורך שוב היום ואין לרחוץ בשביל מחר.

l) סדומה בשער (Squeezing or shampooing wet hair)

One whose hair became wet may not squeeze it to extract the water on Shabbos because this resembles Mefarek. One may likewise not shampoo one's hair on Shabbos because the lathering action is Mefarek.¹⁷⁷

However, there is nothing wrong with wetting one's hair as long as one is careful not to squeeze the hair.¹⁷⁸

1: Drying one's hair on Shabbos

One should not vigorously shake one's head to force out the water because this action is a form of S'chitah (see also Melabain, Chapter III; D).^{178a}

However, one may dry one's hair by tightly wrapping a towel on the hair to absorb the wetness (even though the pressure of the wrapping will help force the water from the hair). This method is permitted because the water from the hair is instantly absorbed and rendered useless. This factor, together with a combination of other Halachic considerations, is the basis for permitting one to wrap and dry the wet hair in the manner described above.¹⁷⁹

m) Using a toothbrush on Shabbos

One may not brush his teeth on Shabbos with a wet toothbrush because many of these brushes are made with fine bristles that are densely packed and are therefore similar to the texture of natural hair. Brushing with a wet toothbrush invariably involves pressing and thus squeezing the wet bristles of the toothbrush against the teeth. It may be comparable in this respect to squeezing wet hair, which as mentioned earlier (l, above), is forbidden on Shabbos.¹⁸⁰ However, a dry toothbrush may be used,¹⁸¹ provided that the brushing is done gently, and will not inevitably cause one's gums to bleed (see Shochait, C/a).

In any case, one may not rinse the brush afterwards if it will not be used again on Shabbos (Hachono).¹⁸² Use of toothpaste is forbidden because of Memarayach¹⁸³ (see Memachaik, E/b-1).

